

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum potentia animæ possit esse virtutis subiectu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

cipium: vivere autē secundum q̄ attribuitur gratiē, importat quoddā esse diuinum, cuius est immediatum principium, & non dicit operationem ad quā non ordinatur nisi mediante virtute. Item, virtus dī dispositio perfecti ad optimum, in quātum perficit potētiam in ordine ad operationem, per quam res suum finē consequitur. Sic autē gratia non est dispositio perfecti ad optimū, tum, quia non primo perficit potētiam, sed essentiam: tum, quia non respicit operationem sicut effectum proximum, sed potius esse quoddam diuinum, quod animā confert. Ex quibus patet quōd definitio virtutis gratiā nō conuenit. Et sic est finis additionis vt supra.

ARTICVLVS III.

Vtrum potentia animæ possit esse virtutis subiectum.

TERTIO quæritur, utrum potētia animæ possit esse virtutis subiectū. Et videtur quōd non: quia secundum Aug. virtus est qua recte viuunt. Viuere autem non est secundum potentiam animæ, sed secundum essentiam. ergo potentia animæ non est virtutis subiectum.

¶ 1. Præ. Nobilior est esse gratiæ quam naturæ. esse autem naturæ est per essentiam animæ, quæ est nobilior suis potētis, vt pote earum principium. ergo esse gratiæ quod est per virtutes non est per potētias. Et sic potentia non est virtutis subiectum.

¶ 2. Præ. Accidens subiectum esse non potest: sed potentia animæ est de genere accidentium. potentia enim & impotentia naturalis perinēt ad secundam speciem qualitatis. ergo potentia animæ non potest esse virtutis subiectum.

¶ 3. Præ. Si aliqua potentia animæ est virtutis subiectum & quælibet, cum quælibet potentia animæ uirtus impugnetur, contra quæ virtutes ordinantur: sed non quælibet potentia animæ potest esse uirtutis subiectum, ut post patebit. ergo uirtutis subiectū potentia esse non potest.

¶ 4. Præ. Principia actiua in naturis aliorum agentium subiecta nō sunt, ut calor & frigus: sed potētia animæ sunt quædam actiua principia. sunt enim principia operationum animæ. ergo aliorum accidentium subiecta esse non possunt.

¶ 5. Præ. Anima subiectum est potētia. Si ergo potētia subiectum est alterius accidētis, pari ratione illud accidens erit subiectum alterius accidētis: & ita ibitur in infinitum, quod est inconueniens. Non ergo potētia animæ est subiectum uirtutis.

¶ 6. Præ. In lib. 1. Post. dī q̄ qualitatis non est qualitas: sed potētia aīa q̄dā qualitas est in secūda specie qualitatis: uirtus autē in prima specie qualitatis est. ergo potētia animæ non potest esse subiectū uirtutis.

SED CONTRA, Cuius est actio, eius est principium actionis: sed actiones uirtutum sunt potentiarum animæ. ergo & ipsæ uirtutes.

¶ 7. Præ. Phil. dicit in 1. Eth. q̄ uirtutes intelligibiles sunt rōnales p̄ essentiam, uirtutes autē morales sunt rōnales per participationē: sed rationale per essentiam & p̄ participationē nominat quādā aīa potētias. ergo potētia animæ sunt subiecta uirtutum.

RESPON. Dicendum, q̄ subiectū tripliciter cōparat ad accidens, uno modo sicut præbens ei sustētamentū. Nam accidens per se non subsistit, suscitatur uero p̄ subiectū. Alio modo, sicut potētia ad actū. Nā subiectum accidenti subicitur, sicut quādā potētia actui. vnde & accidens forma dicitur. Tertio modo, sicut cā ad effectum. Nam principia subiecti sunt principia p̄ se accidentis. Quātū igitur ad pri-

Amm, unum accidens alterius subiectum esse non potest. Nam cum nullum accidens per se subsistat, nō potest alteri sustētamentum præbere, nisi fortasse dicatur q̄ in quātum est a subiecto sustētātū, aliud accidens sustētatur: sed quantum ad alia duo unum accidens se habet ad aliud per modum subiecti. Nam unum accidēs est in potētia ad alterum, sicut diaphanum ad lucē, & superficies ad colorē. Vnum ē accidēs potē esse causa alterius, ut humor saporis. & p̄ hunc modū dī unum accidens alterius accidētis esse subiectū, non q̄ unum accidens possit alteri accidenti sustētamentū præbere: sed quia subiectum est receptiuum unius accidētis altero mediante. & per hunc modū dī potētia animæ esse habitus subiectum. Nam habitus ad potētiam animæ comparatur, ut actus ad potētiam, cum potētia sit indererminata quātum est de se, & per habitum determinetur ad hoc vel illud. Ex principijs etiam potētiarum habitus acquisiti causantur. Sic ergo dicendum est potētias esse uirtutum subiecta: quia uirtus animæ inest, potētia mediante.

B AD PRIMVM ergo dicēdum, quōd uiuere in definitione uirtutis positum ad actionem pertinet, ut supra dictum est.

AD SECVDVM dicendum, quōd esse spirituale nō per uirtutes est: sed per gratiam. Nam gratia est principium spiritualiter essendi, uirtus uero spiritualiter operandi.

AD TERTIVM dicendum, quōd potentia non est per se subiectum: sed in quantum est per animam sustētata.

AD QVARTVM dicendum, quōd nunc loquimur de uirtutibus humanis. & ideo illæ potētia quæ nullo modo possunt esse humana, ad quas nullo modo se extendit imperium rationis. sicut sunt uires animæ vegetabilis, non possunt esse subiecta uirtutum. Omnis autem impugnatio quæ ex his uiribus prouenit, fit mediante appetitu sensitivo, ad quem pertingit imperium rationis, ut possit dici humana, & uirtutis humanæ subiectum.

AD QVINTVM dicendum, quōd inter potētias animæ nō sunt actiua nisi intellectus agens, & uires animæ vegetabilis, quæ non sunt aliquorum habituum subiecta. Aliæ autem potētia animæ sunt passiuæ: principia tamen actionum animæ existentes secundum quōd sunt mota a suis actiuis.

AD SEXTVM dicendum, quōd non oportet in infinitū abire: quia peruenietur ad aliquod accidens, quod nō est in potētia respectu alterius accidētis.

AD SEPTIMVM dicēdum, q̄ dicitur qualitas non dī esse qualitas, ita q̄ p̄ se sit qualitas qualitatis subiectum, quod in proposito nō accidit, ut supra dictum est.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum irascibilis & concupiscibilis possint esse subiectum uirtutis.

QUARTO quæritur, utrum irascibilis & concupiscibilis possint esse subiectū uirtutis. & vī q̄ non, quia cōtraria nata sunt fieri circa idē: uirtuti autem contrarium est p̄tū mortale, quod non potest esse in sensualitate, cuius partes sunt irascibilis & concupiscibilis. ergo irascibilis & concupiscibilis subiectum uirtutis esse non possunt.

¶ 1. Præ. Eiusdem potētia sunt habitus & actus: sed principalis actus uirtutis est electio secundum Phil. in lib. 1. Ethic. quæ non potest esse actus irascibilis & concupiscibilis. ergo nec habitus uirtutum possunt esse in irascibili & concupiscibili.

¶ 2. Præ.

... par. 9. 56. art. 1. ... de lib. 2. 18. 3. ... 10. 11. ... art. 1. ... 1. ... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ... 6. ... 7. ... 8. ... 9. ... 10. ... 11. ... 12. ... 13. ... 14. ... 15. ... 16. ... 17. ... 18. ... 19. ... 20. ... 21. ... 22. ... 23. ... 24. ... 25. ... 26. ... 27. ... 28. ... 29. ... 30. ... 31. ... 32. ... 33. ... 34. ... 35. ... 36. ... 37. ... 38. ... 39. ... 40. ... 41. ... 42. ... 43. ... 44. ... 45. ... 46. ... 47. ... 48. ... 49. ... 50. ... 51. ... 52. ... 53. ... 54. ... 55. ... 56. ... 57. ... 58. ... 59. ... 60. ... 61. ... 62. ... 63. ... 64. ... 65. ... 66. ... 67. ... 68. ... 69. ... 70. ... 71. ... 72. ... 73. ... 74. ... 75. ... 76. ... 77. ... 78. ... 79. ... 80. ... 81. ... 82. ... 83. ... 84. ... 85. ... 86. ... 87. ... 88. ... 89. ... 90. ... 91. ... 92. ... 93. ... 94. ... 95. ... 96. ... 97. ... 98. ... 99. ... 100. ...

Ar. p̄ccōda ... D. 1078. ... In corp. art. ... 1. par. 9. 56. art. 4. ... Lib. 1. Ethic. c. 13. in 4. 2. tom. 5.